



Zpráva o šetření ve věci výkonu sociálně-právní ochrany a kolizního opatrovnictví nezletilého Adama (nar. xxxx)

Na veřejného ochránce práv se prostřednictvím svého právního zástupce A., obrátila paní B. (dále jen jako „matka“ nebo „stěžovatelka“), bytem xxxxxxxxxx.

Stěžovatelka nesouhlasila s postupem Městského úřadu Dobříš (dále též „OSPOD“) při výkonu sociálně-právní ochrany a kolizního opatrovnictví jejího nezletilého syna Adama. Její podání směřovalo vůči postupu OSPOD z přelomu srpna a září 2019. Stěžovatelka se domnívala, že OSPOD nereagoval na její oznámení o možném ohrožení syna v péči otce a toto oznámení ani neprověřil. Stěžovala si také na to, že ji OSPOD v roli kolizního opatrovníka dostatečně neinformoval o plánovaném rozhovoru se synem. Takové jednání OSPOD považovala stěžovatelka za důkaz toho, že OSPOD nehájí zájem jejího syna, ale straní otci. Stěžovatelka také nesouhlasila s tím, jak vedoucí sociálního odboru Městského úřadu Dobříš, tajemník Městského úřadu Dobříš (dále též „tajemník“) a Krajský úřad Středočeského kraje (dále též „krajský úřad“) vyřídili její stížnost na uvedený postup OSPOD.

Z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,¹ mj. oblast ochrany práv dětí, jsem se ujala dalšího vyřízení věci a zahájila šetření postupu OSPOD, tajemníka Městského úřadu Dobříš a Krajského úřadu Středočeského kraje.

A. Shrnutí závěrů

V rámci šetření jsem se zabývala těmito body:

- reakcí OSPOD na podnět stěžovatelky ze dne 20. 8. 2019, kterým OSPOD informovala o možném ohrožení syna v péči otce;
- okolnostmi provedení rozhovoru s nezletilým Adamem dne 30. 8. 2019;
- vyřízením stížností stěžovatelky na postup OSPOD ze strany tajemníka Městského úřadu Dobříš a Krajského úřadu Středočeského kraje.

Po provedeném šetření jsem dospěla k těmto závěrům:

- (1) OSPOD se oznámením stěžovatelky ze dne 20. 8. 2019 zabýval dostatečně. Pochybil však tím, že stěžovatelku neinformoval o tom, jak s jejím oznámením naložil (C.1).**
- (2) OSPOD nepochybil v souvislosti s rozhovorem s nezletilým Adamem, který provedl dne 30. 8. 2019 (C.2).**
- (3) Tajemník Městského úřadu Dobříš a Krajský úřad Středočeského kraje pochybili, když se podrobněji nezabývali body stížnosti stěžovatelky směřujícími vůči výkonu kolizního opatrovnictví s odůvodněním, že nejsou oprávněni výkon kolizního opatrovnictví posoudit (C.3).**

1 Podle § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.



B. Skutková zjištění

Po ukončení vztahu rodičů svěřil soud v roce 2015 jejich syna Adama do péče matky. V roce 2017 matka se synem odjela na Slovensko bez souhlasu otce nebo rozhodnutí soudu o změně bydliště. Otec se následně domáhal navrácení syna do místa jeho bydliště v České republice. Slovenský soud rozhodl v roce 2018 o navrácení dítěte. V dubnu 2019 soud svěřil Adama do péče otce s odůvodněním, že stěžovatelka nerespektovala rozhodnutí o navrácení dítěte a nerespektovala právo otce podílet se na péči o syna. Proti tomuto rozsudku se stěžovatelka odvolala. V řízeních před českými soudy vystupoval OSPOD jako opatrovník dítěte.

Po svěření syna do péče otce stěžovatelka OSPOD i soud opakovaně upozorňovala na nedostatečnou péči otce. Dne 20. 8. 2019 oznámila stěžovatelka prostřednictvím svého právního zástupce OSPOD, že nezletilý jí říkal, že chce být s ní na Slovensku. Stěžoval si na to, že ho otec bije a popisoval, že byl přítomen pohlavnímu styku mezi otcem a jeho partnerkou. Stěžovatelka svá tvrzení doložila zprávou slovenského orgánu ochrany dětí a slovenské dětské psycholožky. Stěžovatelka chtěla s OSPOD konzultovat další řešení situace a žádala jej též o sdělení, jaké další kroky na základě jejího oznámení přijme.

Stěžovatelka ve stejný den podala návrh soudu, aby předběžným opatřením předal syna do její péče do rozhodnutí odvolacího soudu o rozsudku z dubna 2019. Soud tomuto návrhu dne 26. 8. 2019 vyhověl. Odvolací soud však následně k odvolání OSPOD předběžné opatření zrušil. Možným ohrožením Adama v péči otce se v prosinci 2019 na základě nařízení soudu zabýval soudní znalec, který žádné z podezření nepotvrdil.

Dne 30. 8. provedl OSPOD rozhovor s Adamem. Stěžovatelce předem sdělil, že se jedná o dříve plánovaný rozhovor bez přítomnosti rodičů v rámci probíhajícího soudního řízení. Stěžovatelce k jejím dotazům odmítl sdělit čas zahájení rozhovoru, sdělil jí pouze, kdy má rozhovor dle jeho plánu končit.

Rodiče se v průběhu roku 2020 společně dohodli, že Adam bude v péči stěžovatelky a bude žít na Slovensku. Žádné řízení před českými soudy neprobíhá. OSPOD již tedy jako opatrovník Adama nevystupuje a ani mu neposkytuje sociálně-právní ochranu, neboť Adam žije s matkou na Slovensku.

C. Právní hodnocení

Vzhledem k zákonnému vymezení působnosti ochránce² jsem se nezabývala rozhodovací činností soudu v této věci. Hodnotila jsem pouze postup úřadů.

C.1 Reakce OSPOD na oznámení stěžovatelky ze dne 20. 8. 2019

OSPOD je povinen pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny z hlediska posouzení, zda se jedná o tzv. ohrožené dítě.³ Vyhodnocení je určujícím kritériem pro další kroky orgánu sociálně-právní ochrany dětí, tedy vytváření individuálního plánu ochrany dítěte a navazující práci s rodinou.

² Ustanovení § 1 zákona o veřejném ochránci práv.

³ Ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) ve spojení s § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.



Rodič nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte má právo při výkonu svých práv a povinností požádat o pomoc OSPOD, který je povinen v mezích své působnosti tuto pomoc poskytnout.⁴ OSPOD musí vyhodnocovat veškeré námitky k péči rodičů. Činit by tak měl bez zbytečných průtahů s přihlédnutím k jejich závažnosti, a je-li to třeba, musí přijmout na ochranu dítěte potřebná opatření sociálně-právní ochrany.⁵ OSPOD může na základě svých poznatků nebo z podnětu jiné osoby zahájit správní řízení a rozhodnout o uložení výchovného opatření.⁶ Pokud správní orgán neshledá důvody k zahájení správního řízení, uvědomí o tom žadatele v případě, že o to požádá současně s podáním podnětu, ve lhůtě 30 dnů.⁷

V lednu 2019 vyhodnotil OSPOD Adama jako ohrožené dítě kvůli intenzivnímu konfliktu rodičů, uspořádal případovou konferenci a vypracoval individuální plán jeho ochrany.

Stěžovatelka zaslala oznámení prostřednictvím svého právního zástupce dne 20. 8. 2019. Právní zástupce v něm OSPOD zaslal zprávu slovenského orgánu ochrany dětí a slovenské dětské psychologičky. Ze zprávy slovenského orgánu ochrany dětí vyplynulo, že se na něj obrátila stěžovatelka, která přišla se synem na konzultaci. Stěžovatelka tomuto orgánu sdělila, že syn se odmítá vracet k otci. Adam samotný pak sdělil, že by nejraději zůstal na Slovensku s matkou a že jej otec často bezdůvodně bije. Slovenská dětská psychologička pak ve zprávě uváděla, že Adama vyšetřila na žádost jeho matky dne 14. 8. 2019. Adam jí v nepřítomnosti matky sdělil, že otce nemá rád, protože jej často bije, nechtěl jej vidět a chtěl být s matkou na Slovensku. Popsal také intimní chování přítelkyně a svého otce, kterému byl přítomen. Psycholožka došla k závěru, že je Adam silně citově připoután k matce a trpí odloučením od ní. Zároveň byl dle závěrů psychologičky vystavován fyzické a psychické újmě, což bylo ohrožující pro jeho zdravý vývoj.

Právní zástupce stěžovatelky žádal OSPOD o sdělení, jaký postup považuje za nejvhodnější, a o sdělení dalších kroků, které OSPOD na základě tohoto oznámení podnikne.

OSPOD se stěžovatelkou ohledně jejího oznámení nijak nekomunikoval do 29. 8. 2019. Tento den se na sociální pracovníci OSPOD znovu obrátil právní zástupce matky. Ten s ohledem na soudem nařízené předání Adama do péče matky žádal o asistenci OSPOD při jeho předání. Se sociální pracovníci hovořil telefonicky a zaslali si několik e-mailů.

Sociální pracovnice informovala právního zástupce matky, že OSPOD nemůže asistovat u předávání Adama, odkázala jej na neziskové organizace, které tyto služby poskytují. Informovala jej o plánovaném rozhovoru s Adamem pro soudní řízení. Nesdělila právnímu zástupci, jak OSPOD naložil s oznámením stěžovatelky ze dne 20. 8. 2019.

Tajemník Městského úřadu Dobříš ve vyjádření k mému šetření uvedl, že si OSPOD po oznámení stěžovatelky vyžádal zprávu dětské lékařky. Rovněž měl k dispozici zprávu ze školky, kterou Adam navštěvoval. Tyto zprávy informace z oznámení matky nepotvrzovaly, naopak z nich bylo zřejmé, že otec má s Adamem vřelý a blízký vztah

4 Ustanovení § 9 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

5 Ustanovení § 10 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

6 Ustanovení § 13 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, případně může uložit rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc i podle § 12.

7 V souladu s ustanovením § 42 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.



a na Adamovi žádné známky bití nebo jiného strádání nikdo nezaznamenal. Tajemník dále uvedl, že OSPOD matku o svých krocích neinformoval samostatným dokumentem. Informace z jejího podání prověřil a následně je předal soudu. Uvedl, že matka se s kroky OSPOD mohla seznámit v rámci probíhajícího soudního řízení.

Stěžovatelka se o tom, jaké kroky OSPOD na základě jejího podání podnikl, dozvěděla v průběhu měsíce září prostřednictvím odvolání, které OSPOD podal proti předběžnému opatření. Stěžovatelka ve svých stížnostech vůči OSPOD následně namítala, že OSPOD měl sám podat návrh na nařízení předběžného opatření na základě jejího oznámení.⁸

Dospěla jsem k závěru, že OSPOD se oznámením stěžovatelky zabýval dostatečně, a v tomto ohledu tedy nijak nepochybil. K jeho ověření si opatřil zprávu lékařky a školky. Vyhodnocoval jej také s ohledem na to, že stěžovatelka podobné skutečnosti oznamovala již dříve a neprokázaly se. OSPOD na základě oznámení matky nebyl oprávněn podat návrh na předběžné opatření, kterým by nezletilého odňal z péče otce. OSPOD musel brát v potaz, že rodiče byli v dlouhodobém vyhraněném konfliktu a oznámení mu zaslala matka, která s péčí otce nesouhlasila. Zaslání zprávy o možném ohrožení syna vznikly na základě aktivity matky a dosavadní zjištění OSPOD nesvědčila o ohrožení Adama v péči otce. **OSPOD tedy postupoval správně, když oznámení stěžovatelky prověřoval prostřednictvím dalších zdrojů informací a na základě svých zjištění nepřijal žádné opatření k ochraně dítěte.**

OSPOD však pochybil, když stěžovatelku nijak přímo neinformoval, jak s jejím oznámením naložil. OSPOD nejednal v souladu se zásadami dobré správy, zejména s principy otevřenosti a vstřícnosti.⁹ OSPOD mohl oznámení stěžovatelky vyhodnotit podle jeho obsahu jako podání, kterým jej žádala o pomoc, nebo jej mohl vyhodnotit i jako podnět k zahájení správního řízení o uložení výchovného opatření. V obou případech měl povinnost stěžovatelku vyrozumět o tom, jak s jejím oznámením naložil. Jejím oznámením by se pak musel zabývat i v případě, pokud by nebyl kolizním opatrovníkem Adama v soudním řízení. Musel by na něj také reagovat a případně přijmout opatření k ochraně dítěte. S argumentací tajemníka úřadu, že své závěry mohl OSPOD sdělovat pouze soudu, tak nemohu souhlasit. Sociální pracovnice OSPOD mohla informovat právního zástupce matky v průběhu společné komunikace ve dnech 29. a 30. 8. 2021, což ale neučinila.

C.2 Rozhovor s Adamem dne 30. 8. 2019

Úkolem kolizního opatrovníka v soudním řízení je především zjistit, co je v oprávněném zájmu dítěte a tento zájem dostatečně prosazovat a chránit.¹⁰ Řádným zastupováním dítěte přispívá opatrovník k naplnění závazku státu, aby zájem dítěte byl předním

⁸ Dle § 16 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, ve spojení s § 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Principy dobré správy formuloval již v roce 2006 první veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl, dostupné z <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy>.

¹⁰ Z důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanskému zákoníku, ve znění pozdějších předpisů: „Vzhledem ke specifickému postavení kolizního opatrovníka je naprosto nezbytné, aby jednal za dítě se znalostí věci, okolností, názorů, stanovisek atd., jinak řečeno, tento opatrovník nemá jen obecně při svém jednání brát zřetel na zájem dítěte, ale je povinen nejprve zjistit, co ve skutečnosti zájmem dítěte je, jak nejlépe by bylo možné zájem dítěte naplnit.



hlediskem při rozhodování, které se jej týká.¹¹ Prostřednictvím kolizního opatrovníka je rovněž naplňováno právo dítěte podílet se na takovém rozhodování.¹² OSPOD má povinnost zjistit názor a přání dítěte a věnovat mu náležitou pozornost a informovat dítě o záležitostech týkajících se jeho osoby.¹³

Hovořit s dítětem může OSPOD i bez přítomnosti rodičů. Jejich přítomnost u takového rozhovoru někdy může vést k tomu, že dítě nebude ochotné nebo schopné vyjádřit své skutečné názory a přání. Individuální rozhovor sociální pracovnice s dítětem bez přítomnosti zákonných zástupců považují za běžný způsob sociální práce. Je to primární a nejvhodnější nástroj, který má OSPOD k dispozici za účelem zjištění jakéhokoli problému v rodině.¹⁴

Zaměstnanci OSPOD jsou oprávněni pořizovat zvukové záznamy dítěte, je-li to potřebné pro ochranu jeho práv.¹⁵

Dle základních zásad jejich činnosti mají správní orgány o svých úkonech s dostatečným předstihem uvědomit dotčené osoby, je-li to potřebné k hájení jejich práv a neohrozí-li to účel úkonu.¹⁶

OSPOD stěžovatelku informoval prostřednictvím jejího právního zástupce, že dne 30. 8. 2019 provede plánovaný rozhovor s nezletilým. Chtěl zjistit, jak se měl nezletilý o prázdninách, a znát jeho aktuální názory a přání k nařízenému soudnímu jednání odvolacího soudu. OSPOD právnímu zástupci sdělil, že rozhovor má proběhnout bez přítomnosti rodičů. Odmítl právního zástupce informovat o přesném čase začátku rozhovoru, sociální pracovnice mu sdělila pouze předpokládaný čas jeho ukončení.

Tajemník úřadu ve vyjádření k šetření uvedl, že OSPOD matce sdělil konec schůzky, aby si následně mohli rodiče nezletilého předat. Uvedl, že ke sdělení přesnějších informací, nebyl OSPOD povinen a přítomnost matky a jejího advokáta nadto nepovažoval za žádoucí vzhledem k účelu rozhovoru.

OSPOD při plánování rozhovoru spolupracoval se soudem, který jej informoval o vydání předběžného opatření a o tom, že se jej doposud nepodařilo doručit otci. Soud tak mohl v průběhu šetření doručit předběžné opatření otci. Ten syna následně předal matce.

OSPOD zároveň na žádost soudu z části rozhovoru pořídil zvukový záznam, který následně soudu předal. Stěžovatelka s pořízením zvukového záznamu nesouhlasila. Na jeho základě pak hodnotila, že rozhovor byl proveden nesprávně, na což si stěžovala.

Neshledala jsem, že by OSPOD při plánování a provedení rozhovoru pochybil. Na konkrétním čase a místě rozhovoru se OSPOD dohodl s otcem, který měl Adama v dané době doposud v péči. Otec Adama na šetření přivedl a dále šetření přítomen nebyl. OSPOD

11 Čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte vyhlášené sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., ve znění sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 41/2010 Sb. m. s.

12 Čl. 12 Úmluvy o právech dítěte.

13 Ustanovení § 8 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

14 Srov. zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 24. května 2013, dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/600>.

15 Ustanovení § 52 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

16 Ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.



měl legitimní důvod zajistit, aby matka do rozhovoru nemohla zasahovat a nebyla mu přítomna. Domnívám se, že zvolil vhodné řešení, kdy matce sdělil pouze, kdy má rozhovor skončit, aby mohla následně převzít nezletilého na základě předběžného opatření. S obsahem rozhovoru jsem se mohla seznámit prostřednictvím písemného úředního záznamu, který OSPOD vyhotovil. K jeho provedení nemám výhrady.

Jako pochybení nevnímám ani pořízení zvukového záznamu, ke kterému byl OSPOD oprávněn. Jeho pořízení bylo odůvodněno nutností ověřit tvrzení stěžovatelky o možném ohrožení Adama v péči otce, kdy OSPOD zaznamenával interakci mezi nezletilým a jeho otcem, který jej na rozhovor přivedl.

C.3 Vyřízení stížností stěžovatelky

Ze systematického zařazení institutu stížnosti do části sedmé upravující společná, přechodná a závěrečná ustanovení vyplývá, že stížnost je společná pro všechny postupy a řízení, na které dopadá správní řád.¹⁷ Stížnost se podává u toho správního orgánu, který vede řízení.¹⁸

Vedením řízení je třeba rozumět výkon jakékoliv působnosti v oblasti veřejné správy – vrchnostenské i nevvrchnostenské.¹⁹ Výkon kolizního opatrovnictví považuji za výkon veřejné správy – státní správy v přenesené působnosti ve formě tzv. pečovatelské správy, při níž se ve veřejném zájmu zabezpečuje, pečuje a obstarává.²⁰ OSPOD v roli kolizního opatrovníka sice nevystupuje ve vrchnostenském postavení, jeho role však není dobrovolná. Je povinen kolizní opatrovnictví vykonávat.²¹

Správní orgán musí na základě stížnosti prošetřit skutečnosti ve stížnosti uvedené, stížnost musí vyřídit ve lhůtě 60 dnů a v této lhůtě musí o vyřízení vyrozumět stěžovatele.²² V rámci principů dobré správy by vyrozumění o vyřízení stížnosti mělo být odůvodněno. Správní orgán by tedy měl uvést i svá skutková zjištění.²³ Rovněž by se měl vypořádat se všemi body stížnosti a námitkami stěžovatele.²⁴ Nadřízený správní orgán může na žádost stěžovatele přešetřit způsob vyřízení stížnosti.²⁵

V rámci svého šetření jsem posuzovala vyřízení stížnosti stěžovatelky ze dne 3. 9. 2019, kterou následně doplnila dne 16. 9. 2019. Stížnost směřovala vůči postupu sociální pracovnice OSPOD po jejím oznámení o možném ohrožení syna a vydání předběžného

17 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2010, sp. zn. 4 Aps 2/2010-44.

18 Ustanovení § 175 odst. 4 správního řádu.

19 SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 4., aktualiz. vyd. In: ASPI verze 2018 [právní informační systém]. © 2000 – 2018 Wolters Kluwer ČR, a. s. [cit. 1. 8. 2021]. ISSN 2336-517X ASPI ID: MN509CZ, Hlava XIV § 2 písm. c).

20 Tamtéž, Hlava I § 1.

21 Ustanovení § 17 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

22 Podle ustanovení § 175 odst. 4 a 5 správního řádu.

23 Závěr č. 26 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. 3. 2006. In: Ministerstvo vnitra. Závěry poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu z let 2005 až 2016 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 4. 8. 2021], dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

24 Metodická pomůcka k vyřizování stížností podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění zákona č. 413/2005 Sb., ze dne 19. června 2006, s. 4 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2006 [cit. 4. 8. 2021], dostupná z <https://www.mvcr.cz/clanek/metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu.aspx>.

25 Ustanovení § 175 odst. 7 správního řádu.



opatření, kterým jej soud předal do péče otce. Stěžovatelka žádala, aby OSPOD přistoupil ke změně sociální pracovnice a zajistil, aby sociální pracovnice nechybovala ani v jiných případech. V doplnění stížnosti pak stěžovatelka s odkazem na sborník stanovisek veřejného ochránce práv²⁶ požadovala, aby OSPOD další řešení případu postoupil jinému orgánu sociálně-právní ochrany.

Stížnost vyřídila vedoucí sociálního odboru Městského úřadu Dobříš dne 18. 9. 2019, která ve svém vyjádření odkázala na předchozí vyřízení stížnosti stěžovatelky ze závěru roku 2018. Citovala části vyjádření Krajského úřadu Středočeského kraje, který vyřízení stížnosti přešetřoval. Uvedla, že stížnost směřuje vůči totožnému jednání jako dřívější stížnost, a že tedy nebude činit žádná další opatření. Postup sociální pracovnice hodnotila jako souladný s výstupy případové konference a společným stanoviskem OSPOD.

Stěžovatelka následně požádala krajský úřad o přešetření vyřízení stížnosti, neboť se domnívala, že se jí vedoucí odboru dostatečně nezabývala.

Krajský úřad nejprve dne 30. 9. 2019 stěžovatelce sdělil, že než stížnost přešetří, musí nejprve vyčkat na rozhodnutí soudu o návrhu na změnu kolizního opatrovníka, který stěžovatelka podala, neboť stížnost směřuje vůči výkonu opatrovnictví, za který odpovídá soud. S tím stěžovatelka nesouhlasila, což písemně sdělila krajskému úřadu. Ten stěžovatelku dne 9. 10. 2019 informoval, že vyřízení její stížnosti přešetřil. Uvedl, že se vedoucí odboru dostatečně nezabývala body stížnosti a nařídil Městskému úřadu Dobříš, aby se stížností znovu zabýval a vyjádřil se k tvrzením uvedeným stěžovatelkou. Krajský úřad nicméně uvedl, že v bodech, které směřují vůči výkonu kolizního opatrovnictví, se stížností nemůže zabývat ani on, ani Městský úřad Dobříš.

Stížností se poté znovu zabýval tajemník Městského úřadu Dobříš, který se podrobně zabýval body stížnosti podle nařízení krajského úřadu. K výkonu kolizního opatrovnictví uvedl, že nemá oprávnění se k němu vyjadřovat, hodnotit jej ani do něj zasahovat. Stížnost shledal nedůvodnou.

Stěžovatelka s vyřízením stížnosti nesouhlasila a požádala krajský úřad, aby přešetřil vyřízení stížnosti tajemníkem. O přešetření vyřízení stížnosti informoval krajský úřad stěžovatelku dne 18. 12. 2019. Při přešetření se zabýval jednotlivými body stížnosti a hodnotil, jakým způsobem je tajemník městského úřadu vyřídil. Dospěl k závěru, že tajemník vyřídil stížnost řádně. Krajský úřad shledal stížnost stěžovatelky nedůvodnou. Při vyřízení stížnosti se krajský úřad vyjadřoval i k otázkám výkonu kolizního opatrovnictví.

Tajemník úřadu ve svém vyjádření k šetření uvedl, že jednání kolizního opatrovníka nelze posuzovat při vyřizování stížnosti. Domnívá se, že jednání opatrovníka může posuzovat jedině soud, který opatrovníka jmenoval. Odkázal na judikaturu správních soudů, ze které vyplývá, že činnost kolizního opatrovníka vůči soudu není činností v oblasti veřejné správy.²⁷ Odkazoval také na vyjádření krajského úřadu ze dne 9. 10. 2019 ve věci přešetření stížnosti stěžovatelky.

26 ŠABATOVÁ, Anna a kol. Rodina a dítě II. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci se společností Wolters Kluwer, a. s., 2017, 228 stran. ISBN 978-80-87949-57-3. Dostupné z https://www.ochrance.cz/vystupy/publikace/stanoviska/Sbornik_Rodina_a_dite-2.pdf.

27 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2020, č. j. 5 A 57/2018-33.



Krajský úřad ve vyjádření k šetření uvedl, že trvá na svém závěru, že nemůže posuzovat výkon kolizního opatrovnictví. Hodnotit činnost opatrovníka může dle krajského úřadu jedině soud. K tomu krajský úřad poukázal na judikaturu Ústavního soudu, který uvedl, že pokud opatrovníka ustanoví soud, odpovídá za to, že opatrovník bude hájit práva a oprávněné zájmy zastupovaného účastníka řízení.

S tajemníkem a krajským úřadem souhlasím v tom, že jedině soud určuje, kdo bude kolizním opatrovníkem dítěte, a jedině soud může rozhodnout o změně opatrovníka. Je to také primárně soud, který je odpovědný za to, že opatrovník bude dítě řádně zastupovat. To nicméně nevylučuje, aby se postupem OSPOD či jeho konkrétního pracovníka zabýval jeho úředně nadřízený nebo nadřízený správní orgán při vyřizování, resp. přešetřování vyřízení stížnosti dle správního řádu.

K rozhodnutí soudu, na které odkázal tajemník, bych ráda poukázala na judikát Nejvyššího správního soudu, který toto rozhodnutí částečně citoval ve svém rozhodnutí v jiné věci. Nejvyšší správní soud uvedl:

„Obdobně tuto otázku před časem posoudil i Městský soud v Praze, který uzavřel, že činnost žalovaného coby kolizního opatrovníka, která se projevuje v rámci procesních úkonů vůči soudu, tj. účast (ale i neúčast) na jednání soudu a různá procesní podání a vyjádření, včetně závěrečného návrhu, není činností v oblasti (vrchnostenské – doplnil NSS) veřejné správy, žalovaný tedy při jejím výkonu nevystupuje coby správní orgán, a tudíž tato činnost není přezkoumatelná v rámci správního soudnictví [srov. § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Výstupy činnosti žalovaného jako kolizního opatrovníka směřují vůči soudu.“²⁸

Dle Nejvyššího správního soudu tedy nelze výkon kolizního opatrovnictví ze strany OSPOD považovat za činnost v oblasti vrchnostenské veřejné správy. Z toho lze dovodit, že může být činností v oblasti jiné formy veřejné správy – tedy správy pečovatelské.

Odkazuji také na argumentaci Ústavního soudu, dle které námitky vůči výkonu kolizního opatrovnictví konkrétním zaměstnancem či zaměstnankyní OSPOD není oprávněn posuzovat soud. Takové námitky mohou být vyřízeny vnitřním postupem OSPOD, např. pověřením jiné osoby k výkonu kolizního opatrovnictví.²⁹ **Vidím tedy prostor pro uplatnění stížnosti právě v tomto ohledu, kdy správní orgán může korigovat postup konkrétní sociální pracovnice či sociálního pracovníka OSPOD a zajišťovat, aby výkon opatrovnictví skutečně odpovídal požadavkům právní úpravy. Takový postup rozhodně nepovažuji za jakýkoliv zásah do pravomocí soudu. Posiluje totiž ochranu práv dítěte v soudním řízení tím, že výkon opatrovnictví podrobuje detailnějšímu dohledu, než jaký je schopen zajistit soud.**

Nemohla jsem také přehlédnout, že krajský úřad se při přešetření stížnosti stěžovatelky zabýval i body směřujícími vůči výkonu kolizního opatrovnictví a posuzoval, zda OSPOD v roli opatrovníka svými kroky skutečně hájil nejlepší zájem dítěte. Krajský úřad tedy zastává stanovisko, které svým postupem zároveň vyvrací.

Nemám výhrady k tomu, jak tajemník a krajský úřad vyřídili stížnost na OSPOD po obsahové stránce, vyjma neinformování stěžovatelky o tom, jak OSPOD naložil s jejím

28 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2020, č. j. 1 As 144/2019 – 48.

29 Nález Ústavního soudu ze dne 23. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1244/15.



oznámením (viz bod [C.1](#) výše). Tajemník i krajský úřad formálně pochybili, když se odmítli zabývat body stížnosti, které směřovaly vůči výkonu kolizního opatrovnictví. Krajský úřad se nicméně při opakovaném přešetření vyřízení stížnosti zabýval i těmito body. Proto se domnívám, že pochybení tímto postupem zčásti napravil, ačkoliv ve vyjádření k šetření nadále trval na tom, že se výkonem kolizního opatrovnictví zabývat nemůže.

D. Informace o dalším postupu

Shledala jsem pochybení v postupu OSPOD a postupu tajemníka a krajského úřadu při vyřizování stížností stěžovatelky. Ačkoliv OSPOD pochybil tím, že stěžovatelku přímo neinformoval o tom, jak naložil s jejím oznámením, stěžovatelka se s jeho postupem následně seznámila prostřednictvím soudního řízení. Pochybení tak nepovažuji za zásadní a nadto OSPOD již nezletilému sociálně-právní ochranu neposkytuje ani jej nezastupuje před soudem a nemá možnost pochybení jinak napravit. Pochybení při vyřízení stížností stěžovatelky krajský úřad zčásti napravil tím, že řádně přešetřil její vyřízení a své závěry srozumitelně a přesvědčivě zdůvodnil. Nedomnívám se, že by tajemník či krajský úřad mohli nyní přijmout opatření, kterými by pochybení ve vztahu ke stěžovatelce mohli ještě jinak napravit. Za důležité při řešení dalších obdobných případů však považuji jejich stanovisko ohledně možnosti zabývat se výkonem kolizního opatrovnictví při vyřizování stížností na postup OSPOD.

Tajemníka a ředitele krajského úřadu podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od doručení zprávy vyjádřili ke zjištěným pochybením.

Zprávu o šetření zasílám stěžovatelce. O výsledku šetření informuji také starostu města Dobříš.

Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Brno 6. října 2021

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)